

The Green Challenge

The development of Green parties in Europe.

Dick Richardson en Chris Rootes, 1995.

Het voorwoord start met de bewoording: "Dit is een buitengewoon belangrijk boek". Als je het zelf zegt... Het boek is bedoeld als reader (verplichte lectuur) voor de engelstalige hogescholen. Dat is misschien de reden voor de eerder saai verzameling van gegevens over de groenen in de verschillende Europese landen. Voor alle duidelijkheid: wie informatie wenst over de situatie van de groenen in Duitsland, Frankrijk, Engeland, België, Nederland, Zweden, Zwitserland, Italië, Griekenland en Tsjechoslovakije, is hier aan het goede adres. Het eerste en laatste hoofdstuk trachten een algemeen overzicht te geven van de achterliggende filosofie, het programma en beschouwingen over de verkiezingsresultaten van de groenen in het algemeen.

In dit korte bestek is het niet mogelijk om in te gaan op de verschillende landen. Het hoofdstuk over België is geschreven door Benoît Rihoux, een vorser aan de UCL. Als zijn bijdrage vergeleken wordt met het werk van Stefaan Walgrave over de relatie tussen de nieuwe sociale bewegingen en Agalev, is er één groot verschil: Benoît Rihoux benadrukt veel sterker de rol van de beweging 'Anders Gaan Leven'. Het onderzoek van Walgrave is recenter, vandaar ook dat het niet is vermeld in het artikel van Rihoux. Maar dit voorbeeld geeft aan hoe moeilijk het is om algemene stellingen te poneren over de groenen. Dat is even moeilijk voor een andere partij, maar in dit geval speelt ook de factor tijd een rol. Ecologische partijen zijn zo'n recent fenomeen, dat er nog te veel staat te gebeuren om hun

geschiedenis nu al te willen schrijven. Wat voor België al zo'n interpretatieverschillen oplevert, zal wellicht ook voor andere landen opgaan. Toch stellen de auteurs enkele tendenzen vast. Het is aan de lezer om uit te maken of hij ze gelooft of niet.

* Groenen en milieuproblematiek zijn onomstotelijk met elkaar verbonden. Toch ligt de basis van de groenen vaak juist niet bij de eerder conservatieve milieuactivisten. Het zijn de andere nieuwe sociale bewegingen zoals anti-kernenergie, derde wereld, en vredesbeweging die de 'roots' van de groene partijen vormen.

* De invloed van het kiessysteem op het groene succes is een evidentie. In Engeland is het haast onmogelijk om buiten de traditionele partijen om een zetel te halen. Maar ook de manier van partijfinanciering door de overheid is van groot belang. In het boek wordt vaak verwezen naar het gebrek aan geld om propaganda te voeren als een van de oorzaken van een zwak electoraal succes.

* Opvallend is ook de verhouding tussen het electoraal succes van de groenen en de positie van de socialisten. Daar waar socialisten in de regering zitten, zijn ze minder geneigd om te voldoen aan de eisen van de nieuwe sociale bewegingen. Dit verhoogt het succes van de groenen.

* Bijna elke auteur worstelt met het probleem of een groene stem nu een proteststem is of niet. Ook de positie op de links-rechtsschaal is controversieel. Wie er zich gemakkelijk wil van afmaken, zegt dat de groenen erbuiten staan of op een andere as.

* Algemeen blijkt ook het onstabiele kiezerspubliek. Het is niet zo dat jonge mensen de facto meer voor groen kiezen. Er is wel een vaste groep van hooggeschoolde, zachte-sector-werknemers die trouw blijven.

De leeftijd schuift op met de tijd, en ligt nu rond de veertig jaar. Sommige auteurs vinden dit een reden om te geloven dat de politieke relevantie van de groenen nog zal verhogen, omdat die leeftijdscategorie een sterke politieke invloed zou hebben op het beleid.

Het minste wat kan gezegd worden is dat de vergelijking tussen verschillende landen doet nadenken. Het is zo gevaarlijk om fenomenen uit de eigen situatie te veralgemenen tot politieke wetmatigheden. Bij wijze van voorbeeld: de verzuiling en het vasthouden aan het traditionele politieke systeem heeft geholpen om in België meer kansen te geven aan de groenen. Zij konden immers inpikken op de nieuwe stromingen. De traditionele partijen zaten te vast aan hun achterban om zomaar een nieuwe richting in te slaan. In Italië is het juist het ineenstorten van de traditionele partijen dat de groenen de mogelijkheid gaf om door te breken. Wat kan men meer doen dan dit verschil vast te stellen?

Nog enkele laatste bedenkingen. Het boek is in het Engels, wat een eerste drempel is. De auteurs komen uit verschillende niet-engelstalige landen, wat de leesbaarheid van hun Engels niet echt bevordert. Ook wordt er te vaak een voorkennis verwacht van het politieke landschap in dat bepaalde land. Dat is natuurlijk een moeilijkheid, omdat het ook niet de bedoeling is om het hele politieke systeem uit te leggen. Het resultaat is wel dat het geen boek is om gewoon uit te lezen. Het is eerder een naslagwerk. De meer beschouwende hoofdstukken vallen te licht uit om van een "buitengewoon belangrijk boek" te spreken.

Jo Buelens